

Procedure ved elevklager over undervisningen

Søren Hindsholm

19. marts 2014

Indhold

1	Indledning	1
2	Den korte version	2
3	Den lange version	2
3.1	Rektors tilsyn og ansvar	3
3.2	Når elever/forældre klager	3
3.2.1	Skriftlig eller mundtlig klage	3
4	Afgørelser	4
4.1	Forvaltningslovens procedurer	4
4.1.1	Vejledning af klageren og lærerens stilling	4
4.1.2	Partshøring	4
4.2	Det længst mulige forløb	4
4.3	Videre klagemulighed over afgørelser	5
5	Afslutning	6

1 Indledning

Dette papir beskriver den praksis som følges, og som er baseret på Forvaltningsloven og ministeriets vejledning om emnet.¹ Siden ministeriets vejledning blev skrevet, har man udlagt al klagebehandling til rektor, så ministeriet indrages kun efter rektors ønske. Det betyder at rektor kan vælge at tilkalde ministeriets fagkonsulenter, men de er ikke længere del af sagsbehandlingen, som de var tidligere.

Temaet for de fleste elevklager er lærerens relationskompetence, nogle gange er temaet manglende ledelseskompetence i undervisning, og meget sjældent er det en opfattelse af utilstrækkelig faglig kompetence der har givet anledning til en klage. Det er denne fordeling der ligger bag en erfaring mange rektorer deler:

Man bliver ansat på sine kompetencer; man bliver afskediget på sin adfærd.

¹Denne fremstilling bygger på en lignende redegørelse som rektor Elsebeth Austin i Hjørring har skrevet.

Men heldigvis er det jo meget sjældent det går så galt.

Det er min erfaring at det kræver overvindelse for elever og forældre at starte en klage, og at klager normalt er ganske belastende for den påklagede. Derfor er det vigtigt at den påklagede hurtigt skaffer sig rådgivning fra sin TR, GL i København eller andre, f.eks. kolleger, man har særlig tillid til. Specielt skal man rådføre sig om hvordan det er klogt at reagere, og hvor få eller hvor mange man skal inddrage. Det er et svært valg. Lige i situationen kan det være en hjælp at mærke de manges støtte, men på den anden side kan det være nemmere at komme videre hvis sagen er behandlet og afsluttet i en snæver kreds. Man kan naturligvis altid i et klageforløb henvende sig til rektor, som i disse sager er underlagt en ret omfattende tavshedspligt, med spørgsmål og for at få råd.

2 Den korte version

- En eller flere elever henvender sig til rektor.
- Rektor spørger om de har talt med læreren om problemet.
- Hvis de ikke har gjort det, bliver de bedt om at gøre det medmindre specielle grunde taler imod det (f.eks. at de har prøvet flere gange, at de er bange for læreren, eller at de frygter at karaktergivningen vil blive brugt som repressalie).
- Rektors konkrete forslag er som regel at holdet tager udgangspunkt i den halvårslige evaluering og taler med læreren.
- Her stopper de fleste sager.
- Men nogle fortsætter fordi det ikke har noget perspektiv at eleverne taler med læreren, eller fordi eleverne kommer tilbage og siger at samtalen med læreren ikke nyttede.
- Så taler rektor med læreren om elevernes henvendelse, og de aftaler evt. et møde om at finde en løsning. Til dette møde kan læreren vælge at tage en bisidder med. Man vælger selv frit sin bisidder, men normalt vil ens TR være det mest oplagte valg. Enten er der ikke noget at udsætte på lærerens undervisning, og så stopper sagen her, eller læreren får nogle råd om hvordan han/hun skal ændre sin undervisning.
- Hvis en klage skønnes at være mere alvorlig og bedre begrundet, vil den blive behandlet som det er beskrevet i sidste del af den lang version, se nedenfor.

3 Den lange version

Indimellem bliver sager mere langvarige og komplicerede. Det kan der være mange grunde til, og især vil klager fra forældre normalt kræve mere deltagelse fra rektors side da jeg — modsat traditionen i folkeskolen — ikke lader en påklaget lærer møde forældre for at de sammen og uden rektors deltagelse skal løse problemet.

3.1 Rektors tilsyn og ansvar

Rektor har det pædagogiske tilsyn og ansvar for skolens undervisning og eksaminer og skal sikre, at love og bekendtgørelser overholdes. Rektor er her ansvarlig over for Undervisningsministeriet, der er den øverste myndighed på undervisningsområdet.

Elevklager over undervisningen drejer sig normalt om hvorvidt en lærers undervisning og pædagogiske virksomhed lever op til mindstekravene i regelsættet for gymnasiet/hf for at undervisningen kan opfylde kravene.

Det kan ske for selv den bedste og mest samvittighedsfulde lærer at noget går skævt i forholdet til en klasse eller en gruppe/enkelte elever. I langt de fleste tilfælde kommer problemet op i undervisningen på en måde så læreren selv får løst op for det der kan være gået i hårdknude. Det sker typisk ved de løbende og halvårslige evalueringer, som har en effektiv klageforebyggende virkning.

Men indimellem er der elever der af forskellige årsager ikke føler sig i stand til at tale med deres lærer om et for dem stort problem. De føler sig tryggere ved at henvende sig til en studievejleder, til en anden lærer eller til rektor. Det er vigtigt med det samme at slå fast at man som lærer eller studievejleder for en klasse skal afvise at diskutere en kollegas undervisning. Man skal henvise eleverne først til den pågældende lærer, dernæst til rektor hvis eleverne ikke mener en samtale med læreren nytter. Man skal altså ikke lytte til elevers kritik af en kollega og aldrig gå ind i en diskussion med dem.

3.2 Når elever/forældre klager

Når en eller flere elever beslutter at klage, kan de gøre det skriftligt eller mundtligt til rektor. Rektor spørger altid først om eleven/eleverne har henvendt sig til den pågældende faglærer for at få problemet løst. Der er typisk ét af nedenstående svar:

- Nej, vi tør ikke.
- Ja, men det hjælper ikke.
- Eleven/eleverne har ikke forsøgt denne måde at løse problemet på.

Rektor spørger altid ind til baggrunden for disse svar, og i langt de fleste tilfælde henvises eleverne til at gå til læreren, og hvis dette ikke hjælper, så må de komme tilbage til rektor med deres problem. Hvis rektor ikke hører mere, anses problemet for løst. Her slutter langt de fleste af klagerne. I nogle tilfælde spørger rektor lidt senere læreren eller eleverne hvad der kom ud af samtalen.

3.2.1 Skriftlig eller mundtlig klage

Forvaltningsloven kræver ikke at en klage skal være skriftlig. En elev/forældre kan på basis af en mundtlig klage derfor godt have status som part i sagen. Af bevismæssige grunde skal rektor dog opfordre både forældre og elever til at indgive en klage skriftligt, men afvises dette, har rektor pligt til at notere elevens/forældrenes faktiske oplysninger ned og bruge dette notat som grundlag for partshøringen.

Ønsker en klagende elev/forældre at være anonym(e), kan de så ikke optræde som part, og rektor må vurdere om der er grundlag for at sætte en undersøgelse i gang.

En klage kan komme til rektor fra elever eller deres forældre. Indtil en elev er myndig, er forældre og elev i juridisk forstand at betragte som én og samme person: Dvs. forældre har ret til at vide og handle og bestemme alt på deres barns vegne.

4 Afgørelser

Rektor kan på ethvert tidspunkt beslutte, at der skal foretages en afgørelse i sagen, også selv om hverken elever eller forældre forlanger det. I så fald er der kun én person med partsstatus i sagen, nemlig den pågældende lærer.

Rektor vil som pædagogisk ansvarlig have en central rolle i alle sager der vedrører en lærers undervisning.

4.1 Forvaltningslovens procedurer

Forvaltningsloven findes på: <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=105127#Kap5> Sagens fakta skal foreligge oplyst så godt som muligt.

4.1.1 Vejledning af klageren og lærerens stilling

Rektor er forpligtet til at yde klagevejledning og bistand til de elever/forældre, der henvender sig med henblik på at fremsætte en klage over en lærers undervisning. Det er en del af enhver borgers rettigheder over for den offentlige sektor i Danmark.

Hvis en klage ikke afvises, får læreren altid klagen til kommentering. Rektor er ikke enten elevens eller lærerens "advokat", men skal ud fra sagens oplysninger vurdere sagen nøgternt fra begge sider. Rektor handler jo på vegne af en offentlig myndighed.

4.1.2 Partshøring

Forvaltningslovens § 19:

§ 19. Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

4.2 Det længst mulige forløb

Dette betyder at enhver af sagens parter i en sag om forsvarligheden af en lærers undervisning har krav på at blive hørt. I praksis:

1. Rektor modtager en klage (skriftligt eller mundtligt)
2. Rektor gør elever/forældre opmærksomme på proceduren og på konsekvenserne af, at der indledes en klagesag mod en lærer
3. Læreren får kopi af klagen med en uges frist til at kommentere klagens punkter
4. Rektor modtager lærerens kommentarer og indkalder læreren til møde, hvor læreren har ret til at have en bisidder med efter eget valg — det er ofte TR
5. Rektor foreslår herefter en handleplan, der alt efter klagens indhold kan være, at
 - læreren selv tager en samtale med klassen om klagepunkterne (efter lærerens eller elevernes ønske kan rektor deltage i denne samtale)
 - rektor overværer en eller flere timers undervisning med efterfølgende møde med hhv. elever og lærer
 - der aftales et møde med rektor, lærer og elever/forældre for at få løst problemet
 - rektor skaber mulighed for supervision/faglig rådgivning ved evt. anden faglærer
 - fagets fagkonsulent indkaldes for at yde faglig vejledning
6. Der aftales opfølgende møde/evaluering for at vurdere, om den aftalte handleplan har haft en effekt

Herefter kan en afgørelse være, at

- der ikke er grundlag for at kritisere lærerens undervisning. Sagen betragtes som afsluttet og får ikke yderligere konsekvenser.
- lærerens undervisning har været mangelfuld, men er nu forbedret efter rådgivning. Der ydes fortsat rådgivning i en vis periode, hvorefter undervisningen forventes at være rettet op.
- lærerens undervisning ikke lever op til kravene, og det vurderes, at situationen er af en sådan karakter, at det ikke er forsvarligt at lade læreren undervise i faget. Der indledes en sag om uansøgt afsked. (Normalt skal der gives en skr. advarsel før der kan skrives til afsked, men hvis forholdene er tilstrækkelig alvorlige, så kan der afskediges uden forudgående advarsel.)

4.3 Videre klagemulighed over afgørelser

Leders afgørelse i pædagogiske anliggender kan påklages til UVM, jf. stx-lovens § 39, Stk. 1.

Undtaget fra klageadgangen til UVM er leders afgørelser vedr. lærere, herunder af personaleretlig art, som f.eks. afgørelser om tildeling af advarsler, suspension, afsked mv.

Læreren som der klages over, kan føre sag gennem det fagretlige system — kan derfor ikke klage til UVM. Læreren er part i elevernes klagesag — men ikke klageberettiget.

5 Afslutning

Det skal afslutningsvis bemærkes, at det kun er ganske få sager, der går videre end trin 4 (evt. 5 første punkt) i ovenstående afsnit om praksis. Langt de fleste elev/forældrehenvendelser med klager løses af rektor ved, at der henvises til faglæreren eller ved, at sagen kan afvises.

Skolen fører ikke nogen statistik over antallet af henvendelser om undervisning og egentlige klager. Men det er mit klare indtryk at antallet i forhold til skolens elevtal, der er vokset de senere år, forholdsvis har været faldende, især efter at holdevalueringer hvert semester er blevet en indarbejdet praksis. For tiden får jeg 5–7 henvendelser om året, og ca. hvert andet år har en lærer fået råd om hvordan problemer kan løses.

Der kan ikke lægges papirer i en medarbejders p-mappe uden at medarbejderen kender det pågældende papir. Dvs. et for medarbejderen ukendt notat kan ikke pludselig dukke op i en sag. Men de papirer der udveksles med medarbejderen efter en henvendelse fra elever eller forældre, vil typisk blive lagt på p-sagen.